

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ
В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Монографія

Київ – 2025

УДК 373.2

І66

Рецензенти:

Гнізділова О. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Зданевич Л. В., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Маріупольського державного університету
Міністерства освіти і науки України
(протокол № 7 від 26.02.2025 р.)*

ISBN

І66 Інноваційно-технологічні засади підготовки фахівців до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти : монографія [Електронне видання] / [авт.кол. : Ю.О. Демидова, К.Л. Крутій, С.І. Макаренко, О.А. Поповська, О.О. Фунтікова, О.І. Чекан, В.Ф. Яйленко], за заг. ред. Демидової Ю.О.; за наук. ред. К.Л. Крутій, О.А. Фунтікової. – Київ: Маріупольський державний університет, 2025. 307 с.

У монографії «Інноваційно-технологічні засади підготовки фахівців до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти» висвітлено особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти в контексті викликів сьогодення.

Матеріали монографії адресовано викладачам і студентам закладів вищої освіти, викладачам інститутів післядипломної педагогічної освіти, керівникам і педагогічним працівникам освітніх закладів, а також усім, хто цікавиться питаннями професійної підготовки педагогічних кадрів для роботи в закладах дошкільної освіти.

УДК 373.2

**© Ю. Демидова, К. Крутій, С. Макаренко,
О. Поповська, О. Фунтікова, О. Чекан,
В. Яйленко, 2025
© МДУ, 2025**

ISBN

ПЕРЕДМОВА

Сучасний етап розвитку світової спільноти характеризується наявністю яскраво виражених протилежних тенденцій гуманного та антигуманного характеру. Цінність людського життя та здоров'я нівелюється суспільством, але зберігається завдяки прийнятим світовим стандартам і загальним інклюзивним практикам, що розробляються науковцями. Ця тенденція спостерігається щодо інклюзії людей з обмеженими освітніми потребами.

Інвалідизація суспільства, посилена численними екологічними, технологічними та соціальними ризиками, економічними кризами, епідеміями та війнами, призвела до того, що у світі налічується понад мільярд людей з обмеженими можливостями, з яких 80% проживають у країнах, що розвиваються. Кожна людина з проблемами здоров'я (фізичного, психічного, психологічного, соціального, духовного), з вродженою або набутою інвалідністю, яка опинилася в такій ситуації, змушена вирішувати, як включитися в суспільне життя, і кожне суспільство відповідає на питання, що робити з такими дітьми та дорослими людьми, виходячи з власних уявлень і ресурсів.

Зрозуміло, що інклюзія – це процес, що залежить як від рівня економічного добробуту кожної держави та суспільства, так і від його духовного, морального, культурного стану, а ступінь інклюзивності суспільства є маркером для порівняння розвитку. Загальна тенденція уваги до проблеми соціальної та освітньої інклюзії, що спостерігається у всьому світі, свідчить про те, що цей маркер приймається більшістю країн світу, але у кожному конкретному випадку це питання вирішується на рівні уряду та суспільства.

Професійна підготовка майбутнього педагога, який опановує дисципліни інклюзивної спрямованості зумовлюється комплексом об'єктивних чинників, із поміж яких найбільш вагомими є:

- посилення дитиноцентричної тенденції в дошкільній освіті й зміна освітньої парадигми в контексті визнання самоцінності особистості кожного учасника освітнього процесу;

- зміцнення педагогіки партнерства;

- забезпечення академічних прав і свобод закладів вищої освіти, що значно підвищить у подальшому ступінь відповідальності педагогів за надання освітніх послуг;

- підвищення соціально-державних, кваліфікаційних, атестаційних вимог до педагогічних кадрів та закладів вищої освіти у цілому;

- інтеграція сучасних наукових досягнень (зокрема, в галузі педагогіки та психології раннього та дошкільного дитинства, суспільних та гуманітарних наук) та практики професійної підготовки здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю «Дошкільна освіта. Інклюзія».

З огляду на зазначене розв'язання проблеми професійної підготовки педагогічних кадрів для закладів дошкільної освіти, які запроваджують

інклюзивне навчання дітей дошкільного віку, набуває особливої значущості й ваги.

У представленій монографії проаналізовано стан проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, формування у майбутніх педагогів навичок використання технологій інклюзивного навчання дітей дошкільного віку, формування компетентностей, необхідних для роботи в інклюзивному освітньому просторі.

Окремий пласт досліджень представлено розділами монографії, що розкривають підготовку майбутніх педагогів ЗДО до роботи в умовах інклюзивного підходу до навчання дошкільників, до використання інноваційних педагогічних технологій, організації партнерської взаємодії педагога та батьків тощо.

Матеріали пропонованої монографії є результатами досліджень, здійснених викладачами кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету в межах виконання комплексної наукової теми «Інноваційно-технологічні засади підготовки фахівців до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти», а також науковців-партнерів.

Катерина КРУТІЙ,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної освіти
Маріупольського державного університету